

PETERKA & PARTNERS

Advokátska kancelária

Zmluvné zabezpečenie pohľadávok v obchodných kontraktoch v tuzemsku a vo vzťahu ku krajinám EÚ a Ukrajiny

Mgr. Ondřej Dušek
Advokát, Partner

Management pohľadávok 2008
Bratislava, 13. - 14. októbra 2008

OBSAH:

- A. Prevencia vzniku pohľadávok**
- B. Význam obchodných zmlúv pri prevencii vzniku pohľadávok**
- C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok**
- D. Reálne zabezpečenie pohľadávok**
- E. Dojednanie súdnej príslušnosti**
- F. Voľba rozhodného práva**
- G. Rozhodcovská doložka**
- H. Ukrajina**

A. Prevencia vzniku pohľadávok

- ❖ starostlivý výber zmluvného partnera
- ❖ preverenie bonity zmluvného partnera (registre dlžníkov – Sociálna poisťovňa, inkasné spoločnosti)
- ❖ preverenie právnej subjektivity druhej strany (obchodný register, živnostenský register)
- ❖ overenie registrácie na DPH
- ❖ overenie, či za zmluvného partnera koná oprávnená osoba (štatutárny orgán, prokurista, splnomocnenec, iná oprávnená osoba)
- ❖ doterajšie referencie zmluvného partnera

B. Význam obchodných zmlúv pri prevencii vzniku pohľadávok

- ❖ vždy písomná forma zmlúv (niekedy podmienka platnosti zmluvy)
- ❖ výber vhodného zmluvného typu
- ❖ akékoľvek zmeny zmluvy písomnou formou
- ❖ je nevyhnutné venovať pozornosť všetkej komunikácii v súvislosti s plnením zmluvy, môže spôsobiť zmenu zmluvy
- ❖ pri uzatváraní zmlúv treba venovať zvýšenú pozornosť všeobecným obchodným podmienkam

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C1. Zmluvné pokuty

- ❖ písomná forma dojednaní
- ❖ stanovenie – paušálna suma alebo percentuálna sadzba
- ❖ možnosť zníženia neprimerane vysokej zmluvnej pokuty (moderačné právo súdu)
- ❖ možnosť požadovať popri zmluvnej pokute aj úroky z omeškania
- ❖ zaplatením zmluvnej pokuty nezaniká zabezpečovaný zmluvný záväzok

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C1: Zmluvné pokuty

- ❖ zmluvná pokuta – paušalizovaná náhrada škody, ak nie je dohodnuté inak, nie je možné popri zmluvnej pokute uplatňovať aj náhradu škody
- ❖ odporúčame zmluvne dohodnúť, že popri nároku na zmluvnú pokutu má veriteľ nárok na náhradu vzniknutej škody v plnej výške, resp. vo výške presahujúcej zmluvnú pokutu napr. *„Veriteľ má popri nároku na zmluvnú pokutu právo požadovať náhradu škody v plnej výške.“*
- ❖ nemožno dohodnúť zmluvnú pokutu pre prípad odstúpenia od zmluvy – neplatné dojednanie

C. Zmluvné zabezpečenie požiadavok

C2. Výhrada vlastníctva

- ❖ zmluvné strany si môžu dohodnúť, že kupujúci nadobudne vlastnícke právo k tovaru až neskôr než odovzdaním, spravidla až úplným zaplatením kúpnej ceny
- ❖ výhody:
až do úplného zaplatenia je veriteľ vlastníkom tovaru a môže žiadať jeho vydanie
- ❖ v prípade konkurzu na majetok dlžníka, dodaný tovar nebude zahrnutý do konkurznej podstaty

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C2. Výhrada vlastníctva

- ❖ okrem výhrady vlastníctva sa odporúča v zmluve vyslovene stanoviť zákaz tovar predat' pred zaplatením ďalej – v prípade porušenia ide o trestný čin sprenevery
- ❖ výhrada vlastníctva nevyklučuje možnosť, že tovar bude nadobudnutý treťou stranou, ak táto tretia strana bola v dobrej viere, že predávajúci je vlastníkom predávaného tovaru, pričom dobromyseľnosť kupujúceho sa predpokladá

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C3. Úroky z omeškania

- ❖ možnosť dohodnúť výšku úrokov v zmluve
- ❖ len pri peňažných pohľadávkach
- ❖ ak nie je výška úrokov z omeškania dohodnutá, tak základná úroková sadza NBS + 10%
- ❖ možno sa domáhať náhrady škody spôsobenej omeškáním s plnením, len u tej časti, ktorá je vyššia ako úroky z omeškania

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C4. Záložné právo

- ❖ možno zabezpečiť aj peňažnú aj nepeňažnú pohľadávku
- ❖ možno zriadiť aj na zabezpečenie pohľadávok, ktoré vzniknú v budúcnosti
- ❖ na zriadenie sa vyžaduje písomná zmluva, okrem záložného práva k hnutelným veciam, ak záložné právo vzniká odovzdaním
- ❖ v zmluve treba vymedziť zabezpečovanú pohľadávku a záloh, ako aj najvyššiu hodnotu istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky
- ❖ záloh môže byť vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor, podnik časť podniku alebo iná hromadná vec

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C4. Záložné právo

- ❖ možno zriadiť záložné právo aj na záloh, ktorý vznikne v budúcnosti
- ❖ vznik záložného práva registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv
- ❖ záložné právo k nehnuteľnostiam vzniká zápisom do katastra nehnuteľností
- ❖ záložné právo k niektorým veciam, právam alebo iným majetkovým hodnotám vzniká registráciou v osobitnom registri (napr. záložné právo na obchodný podiel vzniká zápisom do obchodného registra)

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C4. Záložné právo

- ❖ záložné právo k hnutelným veciam vzniká ich odovzdaním záložnému veriteľovi (možno ho registrovať v registri záložných práv – odporúča sa)
- ❖ pri prevode zálohu pôsobí v zásade záložné právo voči nadobúdateľovi (výnimky – prevod v bežnom obchodnom styku – neplatí pre záložné práva vznikajúce registráciou v osobitnom registri)
- ❖ ak dlžník pohľadávku riadne a včas nesplní, môže záložný veriteľ začať výkon záložného práva

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C4. Záložné právo

- ❖ poradie záložných práv
- ❖ pred splatnosťou pohľadávky nie je možné platne dohodnúť, že sa záložný veriteľ môže uspokojiť zo zálohu tak, že nadobudne k nemu vlastnícke právo
- ❖ možnosť zabezpečiť pohľadávku záložným právom k viacerým zálohom
- ❖ subsidiárna povaha záložného práva - zánikom zabezpečenej pohľadávky záložné právo zaniká

C. Zmluvné zabezpečenie pohľadávok

C5. Ďalšie spôsoby zabezpečenia

- ❖ zabezpečovací prevod práva
- ❖ zádržné právo
- ❖ uznanie dlhu vo forme notárskej zápisnice = exekučný titul
- ❖ zmluvné dojednanie možnosti pozastaviť plnenie v prípade omeškania dlžníka s jeho úhradou
- ❖ zmluvne zakotviť možnosť odstúpenia od zmluvy pre prípad omeškania s úhradou (napr. o viac ako 15 dní)

D. Reálne (ekonomické) zabezpečenie pohľadávok

- ❖ požadovanie zaplataenia zálohy
- ❖ bankové záruky (dostatočná výška, ako aj dĺžka trvania)
- ❖ bankový akreditív
- ❖ notárska úschova
- ❖ vinkulácia viazaných prostriedkov na účte
- ❖ blankozmenka a dohoda o vyplňovacom práve k blankozmenke

E. Zmluvné dojednania o súdnej príslušnosti

E1: Nariadenie ES č. 44/2001 (Nariadenie Brusel I)

- ❖ pre SR platné od 1.5.2004
- ❖ priamo účinné vo všetkých členských štátoch EÚ okrem Dánska
- ❖ vzťahuje sa na občiansko-právne a obchodné veci
- ❖ nevzťahuje sa na konanie v manželských veciach a na dedičské, konkurzné, daňové, colné a správne konania

E. Zmluvné dojednania o súdnej príslušnosti

E1: Nariadenie ES č. 44/2001 (Nariadenie Brusel I)

- ❖ základný princíp: možnosť voľby súdu zmluvnými stranami
- ❖ právomoc má súd, ktorý si strany dohodli v zmluve
- ❖ výnimka – nemožnosť voľby súdu pri tzv. výlučnej súdnej právomoci podľa čl. 22 nariadenia
- ❖ pri absencii voľby platí, že právomoc má súd toho členského štátu, kde má žalovaný bydlisko, resp. sídlo; výnimky
- ❖ nariadenie sa neuplatní v prípade, ak absentuje cudzí prvok, v tom prípade sa použijú vnútroštátne predpisy
- ❖ v zmysle slovenského Občianskeho súdneho poriadku nie je možné dohodou zmluvných strán určiť príslušnosť súdu; v iných právnych poriadkoch je to možné (napr. ČR)

F. Voľba rozhodného práva

- ❖ v prípade zmluvného vzťahu s cudzím prvkom (napr. zmluvné strany sú z rôznych štátov) je vhodné dohodnúť rozhodné právo, ktorým sa zmluva bude riadiť
- ❖ Rímsky dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky
- ❖ uplatňuje sa len pre zmluvné vzťahy s medzinárodným prvkom

F. Voľba rozhodného práva

- ❖ základný princíp – zmluvné vzťahy sa riadia právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany
- ❖ uvedený princíp sa neuplatňuje absolútne – možnosť použitia iného právneho poriadku napriek voľbe (napr. spotrebiteľské zmluvy)
- ❖ Príklad znenia doložky o voľbe práva:

Táto zmluva, ako aj všetky vzťahy z nej vyplývajúce sa riadi právom Slovenskej republiky.

G. Rozhodcovská doložka

- ❖ zmluvné strany si môžu dohodnúť rozhodcovskú doložku
- ❖ musí mať písomnú formu a môže byť zahrnutá priamo v zmluve alebo dohodnutá neskôr
- ❖ v prípade absencie rozhodcovskej doložky má právomoc rozhodnúť spor súd
- ❖ odporúčame do zmluvy zapracovať znenie rozhodcovskej doložky, ktorú odporúča zvolený rozhodcovský súd

G. Rozhodcovská doložka

- ❖ mimoriadnu pozornosť venovať výberu rozhodcovského súdu (v SR veľmi problematické)
- ❖ pri zložitých veciach s veľkou mierou zodpovednosti odporúčame ponechať rozhodnutie súdom
- ❖ treba zvážiť aj náklady na rozhodcovské konanie – výška poplatkov
- ❖ Príklad rozhodcovskej doložky:
- ❖ *Všetky spory vznikajúce z tejto zmluvy a v súvislosti s ňou budú rozhodované s konečnou platnosťou u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podľa jeho Poriadku a Pravidiel troma rozhodcami.*

H. Ukrajina

- ❖ odporúča sa požadovať 100% zálohu
- ❖ zmluvné pokuty
- ❖ záložné právo
- ❖ osobitný právny inštitút tzv. „zavdatok“ – ide o typ zálohovej platby, ktorá nebude vrátená v prípade porušenia zmluvnej povinnosti
- ❖ v zmluve musí byť výslovne konštatované, že platba je považovaná za „zavdatok“ v zmysle ukrajinského práva
- ❖ banková garancia a záložné právo predstavujú najúčinnšie zabezpečenie pohľadávok

Ďakujeme za Vašu pozornost'

Mgr. Ondřej Dušek, Advokát, Partner
dusek@peterkapartners.cz

Tel.: +420 246 085 300

www.peterkapartners.com

PRAHA - BRATISLAVA - KYJEV - SOFIA